

Halachic Rights and Responsibilities of a Debtor/Creditor

Week 3

טור צ"ז כ"ג, כ"ד, כ"ו
רע"א

חתם סופר

רמבם מלוה ולוה פרק ב' א'-ד'
ערוך השלחן צ"ז כ"ו, כ"ז

לע"נ חיים יוסף מנחם בן גרשון ז"ל

ג (לה) כב ואינו יכול למכור לעולם כיון שלקחו וכו'. כן כתב הרא"ש בסוף המקבל (פ"ט ט"ו מו). וכן כתב הרב המגיד פרק ג' ממלוה (ה"י) שכתב המפרשים וכשנא לידו בתורת משכון ונא לגבות כיצד הוא עושה מחזיר את הכר ואפילו ביום ומחרישה אפילו בלילה ונא לבית דין ומגבין לו חוצו ומסדרין מה שראוי להם:

(לו) (זוז) וכו' זמן שנוהג עמו וכו'. ברמב"ם שם (קטו) וכו' מאחר שמחזירין למה ממשיכין שלא תהא שביעית משמטתו ולא יעשה מטלטלין אלא כצ"ו:

(לז) י"ב ואין צריך להחזיר לבניו. משנה שם (ק"ג) ואם מת אינו מחזיר ליורשיו: (זוז) בתרוב צמחנות (המיוחסות)

להרמב"ן סימן (פ"ה) [פ"ח] אין בית דין חייב להשיב העצט דהו"מ עשה שמעון שכתב בזה [ו]אין בית דין של מטה מחזירין עליה ופירש בירושלמי (כ"ג פ"ה ה"ה) אין בית דין של מטה נעשין עליה אם העלימו עיניהם ממנו ולא רלו לדון זה אלא ודאי אם רלו לכופין נא [ה] (ד*):

(לח) כג וביצד הוא הסידור שיהיה בית דין נכנס לביתו וכו'. כבר כתבנו בסמ"ק (פ"י) שכן כתב הרא"ש אהא דלמר שמואל שליח בית דין מנחה נותני אלא לא יכנס לביתו למשכנו חתמה ואם לא ימלאו בידו הי"ח יכפוהו לפרוע מלוואו ואין קיימא לן דפריעת בעל חוב מלוה ומלוה עשה מכין אותו עד ששאל נפשו ולפירוש רבינו חסדא דלא מיירי במשכנו לפרעון אלא שרואה להיות בטוח במעומו אלא כשרואה לפרע ממנו שליח בית דין נכנס לביתו וממשיכין: וי"ש א"א שצריך לסדר למאן דאית ליה כלומר לדעת מי שפוסק מסדרין ולמאן דאית ליה כלומר לדעת מי שפוסק שאין מסדרין. וענין מחלוקתם מדגריסין בסוף המקבל (ק"ד) דבעא מיניה רבה דר' אבהו מאלוהו מהו שיסדרו לבעל חוב אמר ליה גמר מיכה מיכה מערבין וסוגרים הגאונים והר"ף (ט"ז) וגם הרמב"ם

דרכי משה

ממנו בגדיו שעליו וכלי שאוכל בו וכיוצא באלו מטה ומפץ. ועיין במדומי יוסף סוף המקבל שהאריך בדינים אלו: (ד*) ועיין ביורה דעה בדיני צדקה סימן רמ"ח:

פרישה

בבבז דהחזרתו דף. וכתב שם בעל תרומות דהיינו דוקא לאחר זמן הפרעון אלא תוך זמנו אינו נאמן במנו עכ"ל והביאו גם ה"מ יוסף וכתב עליו זה לשונו ופשוט הוא עכ"ל וכן פסק בשלחן ערוך (פ"ה ט"ז) ואינו יודע מאי פשיטותיה הא נחבאר לעיל בסמ"ק פ"ח (פ"ד) דלאחר זמנו נאמן אדם לומר פרעתיך תוך זמנו ומנו דפרעתיך עתה הכי נמי ימא דאפילו בתוך זמנו יא נאמן לומר פרעתיך במנו דהחזרתו לן המשכון (וגם מוצא שם דמיייר במלוה על פה ואפילו הכי נרץ מגו דאם לא היה נאמן לומר החזרתינו לך הו"ל כאלו המשכון עדיין ביד המלוה כיון שנחת לו בעדים וכל שהוא בידו ודאי נאמן לומר לא פרעתי עי"ש בעל תרומות דמשמע שם כן נהדי"ה ועיין לקמן סימן קל"ג ס"ו בתשובת הרא"ש ומה שכתבתי שם). ובה"ש לומר דשאי הכי דאם אמר אחר זמנו פרעתיך היה נאמן ומשום שפס יתר דסיים ואמר בתוך זמנו לא הפסיד וזכורו מאחר דיש לו מגו מה שאין כן כאן דלוי נאמן לומר פרעתיך כיון שהוא בתוך זמנו אין להאמינו מכה המנו דהחזרתו והו"ל ליה מגו במקום חוקה. אלא אכתי קשה דבסימן ע"ח (פ"ג) כתב רבינו והוא פשוט לכולי עלמא דאם אין עדים בהלוואה או בקצעת הומן דנאמן לומר פרעתיך במנו דלדע"ה או לא קבעת לי זמן. ונרץ לומר דפירא ליה כיון דהא דלמחרין במנו במקום חוקה דאין אדם פורע תוך זמנו הוא אצט"ל דלא אפשרט בריש פרק קמא דכתב (ה) ומשום שפיקא אין מוציאין ממנו מיד הלוה המוחזק וכאן דנמן הלוה למלוה משכון אף דהחזירו מכל מקום כיון דכפי עדים החזירו והלוה מודה שעדיין בידו הו"ל ליה כאלו לא יא מידו בחזרה לפחות לענין זה דלא מחשיבין הלוה למוחזק וק"ל. ומיהו נראה דאיייר גם במלוה בשטר ואף על גב דבדוכתא אחרינא לא מהימן לומר פרעתיך דלמר ליה שטרך ביד מאי צ"ל מכל מקום הכא נאמן במנו דאי צ"ל הוה אמר אי חייב לך אלא החזרתי לך המשכון מן לי משכונא ואשלים לך ואז לא היה נרץ לשלם עד שיחזיר לו משכונא והוא הדין כשלאמר פרעתיך

הגהות דרישה ופרישה

[ה] עיין מה שכתבתי בדרישה דעת התוספות והרא"ש אינו כן. וכן כתב מור"ם ביורה דעה סימן ר"מ בהלכות כבוד אב ואם, ואע"פ שיש לדחות ולחלק לא נראה לחלק:

הגהות והערות

[ג] ב"ה בדפוס ואדי אל חגארה ורפ"י, ובשאר דפוסים "בזה": [ג] וכן בחוב בשו"ת הרשב"א ח"א סימן תשמה (כנה"ג הגב"י אות כט): [ג] בדפוס ואדי אל חגארה נוסף כאן "פי' למאן דאית ליה האי סברה":

פרק א' ממלוה (ה"ו) דכיון דפסע ליה דמסדרין הכי קיימא לן דמי לנו גדול מאלוהו. והתוספות (ד"ה מהו) כתבו שרצו חס גורם מנין שמסדרין כלומר למאן דלית ליה דמסדרין אבל דינא לא בעא מיניה ומציא רחום לדבריו לפסוק שאין מסדרין. ונמוקי יוסף (פט:) כתבו לדמות רחמייהו והעלה וכו' שאין לו רחום רחמייהו על דברי הגאונים ו"ל וכל שכן שקבלמן מורה היא כך כתבו האחרונים וזכרונם לצרכה עכ"ל וכן הסכים המרדכי (כ"מ ס' חג פא ע"ד). והרא"ש (פ"ט ס' מז) כתב דעת רבינו חס בפסקיו ולא הכריע ולא ידענא מנא ליה לרצו שהרא"ש הסכים לדברי

הרי"ף גג. ומכל מקום לענין הלכה כיון שהרי"ף והרמב"ם והגאונים והג' רשומא מסכימים לדעת אחר הכי נקטינן:

(מ) אומרים זו הבא כ"ז מה שיש לך וכו' ומניחין זו מזון שלשים יום וכו' עד ויפרעו לבעל חובו. משנה נערכין פרק שום היתומים (פרקין כג.). אך מה שאמר היה לבוש בגדי משי וכו' צריכתא נסוף המקבל (ק"ג:) הרי שהיו נושים [צו] אלף זה והיה לבוש לבטל צמ מלה מנה מפשיטין אומה ממנו ומלבישין אותו לבטל הרחיה לו. ואף על גב דפליגי עלה רבי ישמעאל ורבי עקיבא הא

(לט) ורבינו חס פסק שאין מסדרין לבעל חוב. והגאונים פסקו שמסדרין וכן כתב רב אלפס וכן היא מסקנת אדוני אבי הרא"ש ז"ל: (מ) אומרים לו הבא כל מה שיש לך ולא תניח אפילו מחט (ה). ומניחין לו מזון שלשים יום ובסות שנים עשר חדש כסות הראויה לו. היה לבוש בגדי משי ורקמה מעבירין אותם ממנו ונותנין לו כסות הראויה לו לשנים עשר חדש ותפילין וסנדלים ומטה עליה ומטה ומצע

(מ) אומרים זו הבא כ"ז מה שיש לך וכו' עד היה וכו'. נראה דפשוט הוא לפי טעם זה דפרות חולטת אינן צדין כלים שעושין בהן אוכל נפש אלא הוה להו אוכל נפש עצמו כדלעיל סעיף כ"א ובכלל נכסי אינן כדלעיל סעיף י"ח ועיין במה שכתבתי לשם:

לעשיר לישן עליה עם כל צרכי המטה כגון כר וכסת וסדינים וכסוי (ו) ומטה ומפץ לעני. ואם הוא אומן נותנין לו כלי אומנותו שנים מכל מין ומין כגון אם הוא חרש נותנים לו שני מעצדין ושתי מגרות. היה לו ממין אחד שלשה או ארבעה וממין אחר לא היה לו אלא אחד מוכר מהמין שיש לו הרבה עד שלא ישארו לו אלא שנים ומהמין שאין לו אלא אחד אין מוסיפין לו.

אוקימנא להו בשיטה ולא קיימא לן כוותיהו. וכן כתב הרמב"ם פרק א' ממלוה (ה"ו): ומה שאמר רבינו וגם הרמב"ם בפרק הנזכר שנותן לו שתי מטות אע"פ שצרכין לא שנינו אלא נותן לו מטה למדו כן מצרימא צהמקבל (שס) נותן לו מטה ומטה ומנע לעשיר ומטה ומטה ומפץ לעני ופירש רבינו שלמה מנע של לב צמקום שאין כסותם לעשיר שהורגל צמנעות ומפץ לעני לפי שהורגל: ובתבוב התוספות (שס ד"ה מטה) דנפרק שום היתומים לא מני אלא מטה המונעת משום דמונעת לא שצקין ליה אלא אחת. ואפשר דמתנימין דערכין מטה דקאמר לאו מטה אחת קאמר אלא שתי מטות ומטה דנקט הוא שם המין: ובפרש צממא שנותנין לו שתי מטות אחת לאכול ואחת לישן עליה שלא יישן על המטה שאוכל עליה בלא הילוך ארבע אמות שסכנה היא לו הלכך נותנין לו שתי מטות ומושיב השניה צריחוק ארבע אמות ממקום אכילתו ועל כרחו ילך ארבע אמות אחר האכילה: וב"ש ומהמין שאין לו אלא אחד אין מוסיפין. משום דכי היכי דקני ליה עד האידנא חסיגי ליה מכלן ואלך. [בדק הביית] הוא משנה בפרק שום היתומים (שס) [עד כאן]. וכתב נמוקי יוסף נסוף המקבל (שס) והוא הדין שאם לא היו לו כלים מאותו המין אין לוקחים לו. וכתב הרא"ה דכי אמרינן שאין מוסיפין על המועט דוקא בכלי אומנות אבל צמזון שלשים יום וכסות שנים עשר חדש צמין לעולם צמנויות אע"פ שמתחלה היה מרעב עצמו ולבוש צדים מוטולאים עכ"ל: ובתבוב נספר המרומות שער ראשון (ח"א ס' ה) דהאי מטה ומנע מטה בכל צרכיה רצונו לומר צכר וכסת ושאר כל הצרכים והצדים הנצרכים לה כדאמרין צעלמא (שס כה) ומטה מונעת לתלמידי חכמים וצמנחות (מד) גרסינן הציעה

דרכי משה

(ה) וכתב נמוקי יוסף סוף פרק המקבל (סט סט"ב) דאפילו כלי אוכל נפש גובין ממנו בשעת גבייה: (ו) ובמרדכי פרק המקבל (ע"ד) (ס' חג פא ע"ד) אם היה עשיר נותנין לו כמו שרגיל ואם הוא עני ונוהג כמנהג עשיר אין נותנין לו אלא כשאר עני בינוני. ונמוקי יוסף כתב שם (דף ק"ל ע"א) (סט): דנותנים לעשיר כמו שרגיל מכל מקום אם היו הכסות של משי מוכרין ונותנין לו הראוי לו:

פרישה

קאי אדין סידור דערכין וכהסכמת הרא"ש דגם צעל חוב יס סידור גס משום דמה שכתב צממלה דלית נכנס לציט ומכריחו כ"י הוא לכולי עלמא דהא למאן דלית ליה סידור צעל חוב השלים צמ דין עושה כן בכל אשר ללוה וק"ל: (לט) וכן היא מסקנת אדוני אבי הרא"ש ז"ל. עיין צמין יוסף שמהם על זה וכתב דלית מוכה מדבריו שום הסכמה צה. ולי נראה דטעם רבינו הוא דמתקיים אחר שכתב דברי רבינו חס ורחמייהו וכתב זה לשונו אבל הרי"ף והגאונים סבירא להו דמסדרין עכ"ל משמע דמסקנתו הכי: (מ) בסות הראוי זו כ"ז. גם צמזון מניחין לו הראוי לו וכמו שכתב רבינו צמין צ"ט ס"ב וכתב (הרמ"ה) [הרא"ה] דצמין לו לעולם צמנויות אע"פ שמתחלה היה מרעב עצמו ולבוש צדים מוטולאים עכ"ל ועיין צמין יוסף שהביא ס"מ. ונראה קצת דאין כן דעת רבינו דכבד צמין צמין צ"ט ס"ב וכסות י"ב חדש צמזון הראוי לו וכסות הראוי לו כדרכו וגם המימיוני כתב פרק צ' דמלוה (ה"ב) כסות ומזון כדרכו כ"י ולא כתב כדלעיל לו עי"ש: ובמה דישב צ"ה. זה קאי גם כן אעני: ובמה ובצד צמנשיר. פירוש של לבד וכן הוא לשון הצרימא ונותן לו מטה ומטה ומנע לעשיר ומטה ומטה ומפץ לעני ופירש רש"י ונמוקי יוסף

הגהות והערות

גג עיין גדולי תרומה ש"א סימן א ד"ה ואני דחמה מהיכן לקחו הטור, ועיין משנה למלך פרק א ממלוה ה"ז שכן כתב הרא"ש בנדרים פ"ט סימן ד ז"ל משמע דהלכתא דמסדרין ודלא כרבינו חס שפוסק שאין מסדרין. ועיין ספר משרים נתיב ו ח"ב (כג ע"ג) כתב ח"ל ויש מחלוקת אם מסדרין לבעל חוב ורוב הפוסקים הסכימו דאין מסדרין ולוקח הכל ואפילו מגלימא דעל כתפיה ואין מחזיר לו כלום. ורב אלפס והגאונים והרמב"ם ז"ל כתבו ופסקו שמסדרין. ועיין גדולי תרומה (ש"א ח"א סימן א ד"ה ומש"כ) וכתב"ג (הגב"י סוף אות לב) דהא דנקטינן דמסדרין הוא רק מספיקא והמציעה, וכתבו דלפיז מהני תפיסה. ועיין שעה"מ ס"ק ד דלפיז כבשא לגבות מלקחות יכולים לומר הנחתו בג"ח כפי שיעור הסידור, ואמרי בינה בג"ח סימן ג ד"ה וראיתי חולק בזה עי"ש:

טור <מכוון שירת דבורה> - יז (חו"מ עה - קכ) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס 288(הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה 0)

אף רצונו הלא מודה דמלוה נשטר המאחר הוא קודם דלף נשטעה
 אינן נאמנין אפילו הצעל מודה דחשיבין לקנוי'א וכמו שכתב הראב"ד
 להדיא עין לקמן סימן ק"ד סעיף ט"ו אבל צמונות להבא אשה
 וצניו קודמים כיון דחייב שלהם קודם. ורז אלפס נמי איל לטעמיה
 דמלוה נשטר המאחרת קודמת
 למלוה בעל פה מוקדמת וטעמו
 דכיון דגובה ממשועבדים הוא ליה
 כמו לוקם וכשם דמלוה על פה אינו
 גובה מלקוחות שקנו אחר ההלואה
 אף על גב דשעבודא דמלוה על פה
 דאורייתא היא כך אינו גובה מצני
 חרי שנשטעבדו לאחר מכן כמו
 שכתב הרמב"ם בס"ד בסימן ק"ד (סי"ג)
 וכן כתב בנמוקי יוסף סוף פרק גט
 פשוט (כ"ג פג: ד"ה גמ'). והא דכתב
 האלפסי ואפילו הלך בעלה למדינת
 הים וכו' הכי קאמר דלא מצינן
 גבה כזר אלא אפילו נלשעבר אס
 הרמב"ם דאפילו תפסה לא מהני אלא מוציאין מידה היינו דוקא בתפסה על להבא כדי שחזון מהם דמשמע להדיא מלשונן דכיון
 דלא הגיע הזמן שלה לגבות והשטר הגיע זמנו לגבות השטח ודאי אין תפיסתה כלום אלא בתפסה על מה שלותה ואכלה לשעבר
 מהני תפיסתה אלא דמה שלותה ואכלה ולא תפסה אין לאותו בעל חוב של האשה על הבעל שום שעבוד ובעל חוב של הבעל שהוא
 נשטר הוא קודם לחיוב מוונות האשה וצניו שבעל פה אע"פ שהן מוקדמין: ואע"פ שכתב לה בכחוצה ומוציא לא חשיבין
 כמלוה נשטר דכיון דאותה כתיבה אינה אלא על פי תקנת חכמים לא עדיף ממלוה על פה ואחא שעבודו של מלוה נשטר ומצטל
 שעבודה דאשה וצניו דאין אלא בעל פה ואפילו במטלטלי. ואף על גב דבמטלטלין אין זהם דין קדימה וחולקין כמבאר בסימן ק"ד
 (ס"ד) הם הו' טעמא דקיימא לן שעבודא דאורייתא ומדינת המוקדם הוא נוטל תחלה אפילו הי' בעל פה אלא תקנת חכמים היא
 שלא יהא דין קדימה במטלטלין כי היכי דמלוה על פה לא טריף מלקוחות משום דלית ליה קלא הכי נמי לית ליה קלא לגבי
 מטלטלין ומשום הכי חולקין אלא לגבי מוונות אשה וצניו ולגבי מוונות אשה וצניו דהיא נמי תקנה תקנתא לתקנתא לא
 המטלטלין דהא דשניהם חולקין במטלטלין היא גופא תקנתא היא ולגבי מוונות אשה וצניו דהיא נמי תקנה תקנתא לתקנתא לא
 עדיין. והכי מפורש בספר התרומות דלהרי"ף אין לאשה מוונות לעולם לא מקרקעי ולא מטלטלין עד שיפרע למלוה וכו' עיי"ש
 וכמו שכתב רצונו משמו ודלא כמו שכתב בית יוסף דבמטלטלין אין שם דין קדימה כמבאר בסימן ק"ד דפשוט הוא דלשם מייר
 בשניהם חוב דמלוה אלא שזה נשטר וזה בעל פה דבמטלטלין הוא שעבודא דאורייתא אבל כשהאחד חוב דמלוה והשני חוב דאשה
 וצניו דאין אלא דרבנן חוב דמלוה הוא קודם אפילו במטלטלין. גם מה שכתב דקשה כיון שכתוב בכחוצה ומוציא הכי נשטעבד לה
 נשטר אין זו קושיא כל עיקר דכיון דאין כתיבה זו אלא על פי תקנת חכמים לא עדיף ממלוה על פה כדפירשתי: אבל יש
 לתמוה דהרמב"ם סוף פרק א' ממלוה כתב נמי דאפילו תפסה האשה מנכסי הבעל כדי שחזון מהם מוציאין אותם מידה וכו' והלא
 הרמב"ם פסק בפרק י"ג מהלכות אישות (ה"ז) דמונותיה של האשה הן מן המורה וכיון דשעבודה דאשה נמי דאורייתא אס כן
 במטלטלין חולקין ואם תפסה האשה אחא מוציאין מטלטלין מידה. ונראה דלא קאמר הרמב"ם אלא בתפסה כדי שחזון מהם להבא
 דעדיין לא הגיע זמנה הילכך מוציאין מידה כדי לשלם לבעל חוב שכבר הגיע זמנו אבל בתפסה מטלטלין בעד מה שלותה ואכלה
 לשעבר מודה הרמב"ם דאין מוציאין מידה כיון דשעבודה גם כן דאורייתא היא וגם עבר זמנו לא גרעה מצטל חוב נשטר. ונראה
 דאפילו הרי"ף דסבירא ליה דמונות האשה דרבנן מודה דהא בתפסה מטלטלין בעד מה שלותה כבר דאין מוציאין מידה וכדפירשתי
 בסמוך: ודבריהם למעשה נראה באשה צחי בעלה אס תפסה מטלטלין אין להוציא מידה צין תפסה על הבעל צין תפסה על
 להבא דכל היכא דליכא פלוגתא דרבנן אין להוציא מיד המוחזק ואין קיימא לן דמונותיה של האשה דאורייתא כמו שכתב נאמן
 עזר סימן ס"ט (קג:) אס כן לא אחא בעל חוב שנשטר ומצטל לשעבודה דאשה דהי' נמי דאורייתא להוציא מטלטלין מידה ודוקא
 בקדמה היא למלוה ובתפסה אלא בלא תפסה אין לה כלום עד שיפרע למלוה ודוק:

(מד) במה דברים אמורים שאין נותנים לאשתו ובניו וכו' עד אפי' הם חדשים כו'. לשון המשנה אחד המקדש נכסיו
 ואחד המעריך את עצמו אין לו לא נכסות אשתו ולא נכסות צניו ולא נצטע שנצטע לשמן ולא נכסות צניו ולא נכסות צניו ולא נכסות צניו ולא נכסות צניו
 ורצונו לא כתב רק אפילו הן חדשים שלא לצטע מעולם והוא מה ששנינו ולא נכסות צניו ולא נכסות צניו ולא נכסות צניו ולא נכסות צניו ולא נכסות צניו
 נצטע וכו' מפני שהוא נלמד במכל שכן דכיון דאפילו בקונה כלים חדשים לשמן שלא עשה מעשה בגוף הכלי לשמן אפילו הכי אין לצטע
 חוב לגבות ממנו כל שכן נצטע לשמן דעשה מעשה בגופן לשמן. ותנא דממיתין לא זו אף זו קמתי, אבל הרמב"ם בפרק א' ממלוה
 כתב כלשון המשנה:

פרישה

(מג) במה דברים אמורים במלוה בשטר. דיש לו קדימה למלוה על
 פה והיינו דוקא במקרקעי אבל במטלטלין אין להן דין קדימה כמו שכתב
 רצונו בסימן ק"ד, בית יוסף. ועיין דרישה: אבל אם היתה המלוה
 שטע' הבעל בע"פ. ואע"פ שגם למלוה על פה שעבודא דאורייתא
 אנכסי הלוה וכמו שכתב לעיל סוף סימן פ"ח (פ"ח) מכל מקום הואיל והלוה
 לו על פה לא סמכה דעמיה דמלוה אמוקרקעי או מטלטלי דלוה דהא אי צני
 לוה מצי למכרם או ליחנם לאחר, ועיין מה שכתבתי שם בסימן פ"ח בדרישה
 וק"ל: או בשטר. אין להקשות הא כל שכן הוא דיש לומר דקא משמע
 לו אף על גב דלוחה נשטר מכל מקום אס קדמה מלוה על פה של בעלה
 אין שגיגה גנה: (מד) בזמן שאין צ"ח בגדים שעשה צ"ח הוה.
 רצונו לומר אלא שהוא רוצה עתה לעשות להם או שהם מעצמם עשו לעצמם
 בלי ידיעתו:

הגהות והערות

נחן כ"ה בדפוסים קדמונים וכת"י, ובטור הנדפס עם ב"י דפ"ר ודפוסים מאוחרים נוסף כאן "שעשה להם הוה", ועיין פרישה:

(מה) וכתב הר"י ברצלוני הוא הדין אם קנה ספרים לבניו וכו' ולא נהירא דלא עדיפי מספרים שלו וכו' עכ"ל. ויש לתמוה דמה זו השגה דספרים שקנה לבניו כבר זכו בהם וכו' וזהו להו כמו כמות ששעה לבניו אבל ספרים שלו הן נכסיו שאין לו נזקך בהן דבעל חוב גובה מהן.

וגרסה דדעת רבינו היא דהר"י ברצלוני ודאי לא מייירי בקונה ספרים לבניו וזמן אותם מתנה בפירוש לבניו דהא פשיטא היא דאין לו לאב ולא לבעל חוב מהם כלום אלא בקונה ספרים לבניו ללמוד מהם דהספרים עתה הם של אב ואין לבנים רשות בספרים עתה לא למכרן ולא ליטמן במתנה כלל אלא שזכו בהם הננים ללמוד בהם וסבירא ליה דמתחלת קניה זכו בהם בניו ללמוד מהם לעולם ואין רשות לבעל

חוב לגבות חוב מהם ואמר שהם בכלל מה ששינו ואין לו בכמות אשמו ובניו לענין זה שאין בעל חוב גובה מהם אפי"פ שאינו דומה ממש לכמות שהוא שלהם לגמרי דיכולים למכרן מה שאין כן בספרים כדפרישית. ורבינו השיג עליו ואמר דאף על פי דזכו בהם בניו משעת קניה ללמוד מהם מכל מקום אמדין דעתיה דאב שלא העמיד את הספרים לפני בניו אלא כל זמן שחשיג דיו שלא יהא נזקך למכור אותם ספרים אבל בשעת דחקו שיהא נזקך למכרם ודאי לא יוכלו הבנים לעכב על דיו מכת מה שזכו משעת קניה ללמוד בהם דלא עדיפי מספרים שלו שקנה לעצמו ללמוד בהם דדעתו עליהן למכרן אם יהא נזקך להם בשעת דחקו הכי נמי ספרים שקנה לבניו ללמוד בהם וכיון שכן (אם כן) ודאי בעל חוב נמי גובה מהם כמו שגובה מספרים שלו דלא זכו בניו ללמוד מהם אלא כל זמן שאין נזקך למכרם או ליטמן לבעל חוב:

וכתוב בספר התרומות שער א' (מ"א ס"ו) שכתב הרמב"ם הורו שאר המורים מהירושלמי הנזכר בסמוך ויש מן המורים שפסקו שאם היתה האשה מבני טוהים ומשפחה מיוחסת אין בעל חוב גובה אפילו מבגדים של שבת ולא מתכשיטים אפילו מכסף וזהב וכן מצינו בסבא וזו בתשובת הר"י (ס"ו רמ) ותשובה זו דהר"י כתב נמוקי יוסף בסוף פרק המקבל (פ"ט). והר"י ש' כתב בסמין קכ"ח שאף החולקים על הרמב"ם צבדי שבת לא חלקו צבדי כסף וזהב שהרי במתניתין דלמד המקדיש שהציאו בפרק נערה שנחתמה (כתובות מ). לא הזכירו אלא מיני מלבוש וכן כתב הר"י בתשובה עכ"ל:

(מה) וכתב הר"י יהודה אלברצלוני הוא הדין אם קנה ספרים וכו'. דברי הר"י יהודה נראים צעני שזון שקנאם לבניו כבר זכו בהם ואין בעל חוב גובה מהם דהא כמות אין משיירין לו ליתר משנים עשר חדש ואילו לאשמו ובניו אפילו ליתר משנים עשר משיירין מהאי טעמא. ובספר התרומות בשער א' (מ"א ס"ו) כתב דלא כרבי יהודה אלברצלוני דכמות דמתן תנן ספרים דלא תנן לא תנן. ואין זה הכרח דמתן לאו כרוכלא ליזיל ולימני ותנא כמות והוא הדין לספרים:

כו וכתב הרמב"ם במה דברים אמורים בכ"י חו"א. פרק א' ממלוה (ה"ה). וכתב הרב המגיד שאפשר שיאל לו ממה שאמרו פרק קמא דבבא קמא (י"א) האמין שחלקו מה שעליהן שמין מה שעל

נשיהם ובניהם אין שמין ואמרו בירושלמי (קדושין פ"א סוף ה"ד) צבדי ש' של צניהם אין שמין של רגל ושל שבת שמין והציאוהו בהלכות (ר"י) צ"ק ה). וכתב הר"י מנחם (ה"ג) ורבינו דימה דין בעל חוב לחלוקת אחין לפי שהכל מטעם אחד שאינו עולה על דעת הצעלים להקנות להם צבדים אלו המכודים שהם מיותרים על דעת שלא יוכל למכרן ולפיכך נישומין בחלוקת האמין ונגדן לבעל חוב זהו דעמו ז"ל ורמתי מי שחלק סא ואמר שאמין הוא בדוקא שאמין מקנין זה לאשמו ובניו של זה אלא צבדי חול ומפני שלא יפשיטום ערומים אבל בעל לאשמו מקנה הוא צין של חול צין של שבת ואם הקדיש והעריך עצמו אין לו בכמות אשמו ואפילו של שבת כלום ע"כ ויש סעוד לחלוק זה מפני שהורע דין האמין צבצב שצבצו לשם צניהם ונשיהם שהוא נישום צבדי שלא אמרו אלא מה שעל נשיהם ובניהם ממש ואילו בעל חוב אינו גובה מהם ואפשר שאף צבדי שבת ומועד כן זה נראה לי ואני תמה דבדברי רבינו למה לא כתב חילוק זה

פרק ג' מהלכות ערכין (ה"ד) והציא דין המשנה סתם וז"ע עכ"ל. וכתוב בספר התרומות שער א' (מ"א ס"ו) שכתב הרמב"ם הורו שאר המורים מהירושלמי הנזכר בסמוך ויש מן המורים שפסקו שאם היתה האשה מבני טוהים ומשפחה מיוחסת אין בעל חוב גובה אפילו מבגדים של שבת ולא מתכשיטים אפילו מכסף וזהב וכן מצינו בסבא וזו בתשובת הר"י (ס"ו רמ) ותשובה זו דהר"י כתב נמוקי יוסף בסוף פרק המקבל (פ"ט). והר"י ש' כתב בסמין קכ"ח שאף החולקים על הרמב"ם צבדי שבת לא חלקו צבדי כסף וזהב שהרי במתניתין דלמד המקדיש שהציאו בפרק נערה שנחתמה (כתובות מ). לא הזכירו אלא מיני מלבוש וכן כתב הר"י בתשובה עכ"ל:

פרישה

אבל אם היו להם בגדים שעשה להם הוא. משנה פרק שום היטומים אחד המקדיש ואחד המעריך עצמו אין לו בכמות אשמו ולא בכמות בניו ולא צבצב שצבצו לשמן ולא צבצו להם חדשים שחלקו לשמן. דין סידור בעל חוב דין הערכין דהא מהם ילפין ליה כנזכר לעיל בסמין זה. וצבצב שצבצו לשמן נכתב דברי הרמב"ם פרק א' ממלוה שכתב ולא מצבדים צבצוים שצבצו לשמן אפי"פ שצבצוין לא לבשו אותם: (מה) ולא נהירא דלא עדיפי מספרים שלו וכו'. וזה יוסף כתב דאין זה ראה דהא כמות אין משיירין לו ליתר משנים עשר חדש ואילו לאשמו ובניו אפילו ליתר משנים עשר משיירין מהאי טעמא כיון שקנאם לשמן עכ"ל בית יוסף ורבינו לומר (דלו אף) [דאף] דאין מפשיטין מעליהם הצבדים שהניסום לו לאחר י"ב חדש מכל מקום מתחלה בשעת הסידור אין מניחין בדיו אלא הראוי לו ליי"ב חדש מה שאין כן במה שקנה לאשה ובניו. והטעם הוא דמה שקנאם לשמן היו כאלו כבר נמסר נקנין לאחר שאין בעל חוב גובה ממנו כשלא כתב לו דאמין מטעמי אגב מקרקעי וכמו שכתב צבצו הרמב"ם בסמין מה שאין כן אם נמאסו בדיו כמות או ספרים דעליה רמיא לפירוש הולאמו. וטעמו דרבינו נראה דסבירא ליה מדמצינו דאף דמשיירין לו מוונות וכמות ושאר נכסיו אפילו הכי אין לו ספרים שעת מיהא דספרים אין נקראין צבדי אדם כל כך כי אפשר ללמוד ממוך של אחרים הכי נמי נאמר בספרים שקנה לבניו כיון שאין מנכרין כל

כך לא היה דעמו להקנות להן לגמרי כי אינו מקנה להן אלא מה שהוא נזקך להן והוא להו כחשיטו כסף וזהב שקנה לאשמו ולבניו דלמדין דלא הקנה להן לגמרי וכדמסיק רבינו לכולי עלמא. גם הבעל תרומות שער א' כתב דלא מתבאר ליה דברי ר"י אלברצלוני אלא כמות דמתן תנן ספרים דלא תנן לא תנן והיה יוסף הביאו וכתב עליו זה לשונו ואין זה הכרעה דלמדין תנא כי רובכלא ליזיל ולימני ותנא כמות והוא הדין לספרים עכ"ל. ואני אומר דהדין עס בעל התרומות ורבינו ודיק שפיר מדמתא כמות דהוא נזקך להן ולא קמני רבנא אפילו ספריהן שמע מינה דוקא צבצו דיעא הכי דוק: במה דברים אמורים בכ"י חו"א. ראונו לומר במה דברים אמורים דמה שקנה להם אין בעל חוב גובה מהם: אבל בגדי שבת כו'. דין זה יאל להרמב"ם מאמין שחלקו דמחלקים במה שעל נשומיהן ובניהן כמו שכתב רבינו לקמן בסמין רפ"ח (פ"ג). וכן כתב המגיד משנה ומסיק דיש מחלקים צין מלוה וזהו לאמין שחלקו שאמין אין מקנין לבניו ובניו של אחיו אלא צבדי חול לפי שלא יפשיטום ערומים מה שאין כן בעל לאשמו שמקנה לה גם צבדי שבת והא ראה שצבצוין לא אמרו אלא מה שעל נשיהן ובניהן ממש ולא במה שלא לבשו מעולם עכ"ל המגיד משנה ורבינו לומר דכאן צבצו חוב דמדייר בשקנה להן קודם שזכה בדמיתק צבצו הרמב"ם ודמדייר מליא מלמא להקנות להן וצבדי הקנה להן גם צבדי שבת מה שאין כן צבצוין

הגהות והערות

נט] בדפוס פייבי די ר' שאקו טור הנדפס עם ב"י דפוד"ר ודפוסים מאוחרים "כיון" שקנאם: [ס] ב"ה בדפוס ואדי אל חגארה ודפוד"ר וכת"י, ובדפוס פייבי די שאקו "מספרים שלקחו", ובטור הנדפס עם ב"י דפוד"ר ודפוסים מאוחרים "מספרים שלו": [סא] הרשב"א (כתובות נד. ד"ה אלמנה) שכתב הר"ן בפרק נערה (כא. ד"ה לכאורה) והמרדכי בסוף פרק נערה (ס"י קצב) ופרק קמא דבי"ק (ס"י יא) עומדים בסבא זו, ועיין בשו"ת [המיוחסות] להרמב"ם סימן קטו (כנה"ג הגב"י אות מב):

רע"א

חידושי רעק"א

סעיף כ"ג. וכסות י"ב חודש. נ"ב, ואינו יכול להוילאו מבית דירה שלו שדר זה עד י"ב חודש. תשובת מהרי"ט ח"א סי' קי"ג:

שלחן ערוך השלם >מהדורת פריעדמאן< עמוד מס 35 כא חו"מ ה (צז- קלב) קארו, יוסף בן אפרים הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

חתם סופר

חידושי רעק"א

שם. ואפילו ספר תורה. נ"ב, ע"ן שו"ת מהרי"ט ח"ב יו"ד סי' ה' :

חידושי חתם סופר

סימן צד סעיף כ"ג סיך סיך י"ד. שמוציאין. נ"ב, וזמן הזה עיקר מחייתם ליקח בהקפה ולמכור בהקפה בחטום, ואם יורדין לחטום ליקח סחירתו היה בכלל נפש הוא מוצג על כן טהגוס מחבר ריש סעיף כ"ד. א"ן. נ"ב-ע"ן אה"ע סימן ק"ג סעיף א' בהג"ה:

שלחן ערוך השלם >מהדורת פריעדמאן< עמוד מס 36 כא חו"מ ה (צז- קלב) קארו, יוסף בן אפרים הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

רמבם מלוה ולוה פרק ב' א'-ד'

פרק שני

א דין תורה שבזמן שיתבע המלוה את חובו אם נמצאו ללוה נכסים "מסדרין" לו ונותנין לבקל חובו את השאר כמו משנה תורה >מהדורה חדשה< עמוד מס 61 יג (משפטים) משה בן מימון (רמב"ם) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שביארנו

א סמ"ג טע"ז ב סמ"ג טע"ז ב סמ"ג טע"ז ב סמ"ג טע"ז ב סמ"ג טע"ז ב

מגיד משנה

משפטים. הלכות מלוה ולוה פ"ב

בבב משנה

62

ב אבל שביארנו וכו' זה הסדר לא מלכותו נגמרה מלכות אלא סוד הדבר וכו' וזהו מה שכתבנו במשנה קודם פרק ואלו מנלן (דף ט"ז:) מלך לך דמחמתו וכו' ומכאן הכונה בזה שם וכו' הנאמרים הראשונים וכו' וזה המקנה חובו בנפרד וכו' וזהו שכתבנו וכו' דמעתה ב"ח דלית ליה לאפשרותי הקיש רבנן לאפשרותי שבוטל ענין דאפשרותי וזהו שכתבנו וכו' פ"ב

וכי

שביארנו. ואם לא נמצא ללוה כלום או נמצאו לו דברים שמסדרין לו בלבד ילך הלוה לדרכו ואין אוסרין אותו ואין אוסרים לו הבא ראייה שאתה עני ולא משיבועין אותו בדרך שדנין העכו"ם שנאמר לא תהיה לו כנושה. אלא אוסרים וכו' למלוה אם אתה יודע נכסים לזה המחוייב לך כך ותפוס אותו; **ב** טען שיש לו והתביא אותן והרי הן בתוך ביתו אין מן הרין שיכנס לביתו לא הוא ולא שליח ב"ד שהתורה הקפידה על זה שנאמר בחיץ העמוד. אבל מחרימין על מי שיש לו ולא יתן לבקל חובו. כשראו הגאונים וכו' הראשונים שעמדו אחר חבור הגמרא שרבו הרמאים ונגעלה דלת בפני לויין התקינו שמשביעין את הלוה שבועה חמורה כעין של תורה בנקיטת חפץ שאין לו כלום יתר על דברים שמסדרין לו. ושלא התביאין ביד אחרים ושלא נתן כולם לא לאשתו ולא לבניו ולא לביש אותן ולא יפול בהן ולא יתן מתנה לאדם בעולם. אלא יוציא מכל אשר תשיג דיו מוון ל' יום וכסותו הראוי לו וכסות הראוי לו. לא אכילה הווללים והסובאן או בני מלכים ולא מלכוישי הפחות והמגנים אלא כדרכו. וכל היתר על צרכו יתן לבקל חובו ראשון ראשון עד שיגבנו כל חובו. ומחרימין תחלה על מי שידע לפלוני נכסים גלויין או טמונין ולא יודיע לכ"ד. גם אחר התקנה הזאת אין בעל חוב יכול להכנס לתוך ביתו של לוה לא הוא ולא שליח ב"ד שלא תקנו לעקור גוף התורה אלא הלוה עצמו יוציא כליו או יאמר כך וכך הוא שיש לי מנוחין הראוי לו ויוציא השאר וישבע בתקנה זו וכוה דנין ישראל בכל מקומות. נראה לו וכו' ממוין אחר שנשבע שבועה זו ואמר של אחרים הוא או עסק הוא בידי אין שומעין לו עד שיביא ראייה וכן הורו רבותי; **ג** מי שנשבע שבועה זו שאין לו כלום וכל מה שירייה יתן לב"ח אין כל אחד מבעלי חובות בא ומשביעו ששבועה אחת כוללת כל בעלי חובות. ותקנת אחרונים

משנה תורה >מהדורה חדשה< עמוד מס 62 יג (משפטים) משה בן מימון (רמב"ם) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

כלל כשנבע שכל מה שירייה יפדעו ואפילו נתן לו מתנה ככלל זה ולא תקנו להודיע לוה למלוה מה שמכר נתן מתן שיהיה היכן מלתי זה כמקנה הנאמרים אלא עיקר מקנה זו כפי מ"ש הרמב"ן דממלו דליתמור כמחמת בית הורין משמע שלא אחריו כל מתנה שלם הקדישה ליה מקודשת ליה מתנה אלא נטותן כסם ומעשיו או דכריו מוכיחין עליו שאינו גומר ליתנה אלא נתן בדעת גמורה פ"מ להחזיר הכי היה כשאר כל התנאים דעלמא מנחה הרמב"ם ליה נחמיון ששבע שלא נתן מעשיו פ"מ להחזיר כדי להכריח מנ"ח דלא היה מתנה דלא חובו יודים שלא נחמיון אלא להצטרף מנ"ח בלבד פ"ב

ה מי שנתיחייב בשבועה זו וכו' וכן מי שיש עליו שבועה זו והוא לא יודע להחזיר אלא יאמר

אחרונים היא ואין מדרקדן בה להחמיר אלא להקל: **ד** מי שהוחזק שהוא עני וכשר והולך בתום והדבר גלוי וידוע לדיין ולרוב העם ובא בעל חובו להשביעו בתקנה זו והוחזק התובע שאינו מסתפק בעניות זה אלא רוצה לצערו בשבועה זו להצר לו ולביישו ברבים כדי להגנם ממנו או כדי שילך וילוה מן העכו"ם או יקח נכסי אשתו ויתן לזה עד שינצל משבועה זו. יראה לי שאסור לדיין ירא שמים להשביעו שבועה זו ואם השביעו ביטל לא תעשה של תורה לא תהיה לו כנושה. ולא עוד אלא ראוי לדיין לעקור בתובע ולמדרו מפני שהוא נוטר והולך בשירות לבו. שלא תקנו הגאונים תקנה זו אלא מפני הרמאין והרי נאמר עד דרוש אחר אותו דרשוהו אם רמאי הוא או אינו

פ"ב ב כשראו הגאונים וכו' התקינו שמשביעין את הלוח וכו'. כמובן בספר ההרמות שער שני שבועה זו דומה לשבועה מורה תקנת שהיא מפני שאנו אומרים שהיא נשמט משום דדחיקא ליה שעתה סגר עד דהווי לו וכו' וסרענא ליה וכו' וכו' רבנן שבועה כי היכי דלדרי וכו' לנו אומרים כן. וכמב עוד שם שבועה זו אפילו אין הלוח בל עניו נענעה כדי שיש לו כמה לפדעו אלא אפילו מוטען שמה יס לו משביעין חובו והלשונים קראו אותה שבועת הפסד עכ"ל:

וכתבנו קודם ל"ס שרבינו שמשביעין אותו שלא נתן מתנה על מנת להחזיר וכו' למה תקנה שכל כלי להחזיר שיפדענה כשיחזירנה לו ה"ו כלל

מתנה ע"מ להחזיר וכולל וכו' שבועה זו שכל שירייה וכל שיבא לידו או לרשותו וכו' ואשר תשיג דיו מוון ל' יום וכסותו הראוי לו וכסות הראוי לו. לא אכילה הווללים והסובאן או בני מלכים ולא מלכוישי הפחות והמגנים אלא כדרכו. וכל היתר על צרכו יתן לבקל חובו ראשון ראשון עד שיגבנו כל חובו. ומחרימין תחלה על מי שידע לפלוני נכסים גלויין או טמונין ולא יודיע לכ"ד. גם אחר התקנה הזאת אין בעל חוב יכול להכנס לתוך ביתו של לוה לא הוא ולא שליח ב"ד שלא תקנו לעקור גוף התורה אלא הלוח עצמו יוציא כליו או יאמר כך וכך הוא שיש לי מנוחין הראוי לו ויוציא השאר וישבע בתקנה זו וכוה דנין ישראל בכל מקומות. נראה לו וכו' ממוין אחר שנשבע שבועה זו ואמר של אחרים הוא או עסק הוא בידי אין שומעין לו עד שיביא ראייה וכן הורו רבותי; **ג** מי שנשבע שבועה זו שאין לו כלום וכל מה שירייה יתן לב"ח אין כל אחד מבעלי חובות בא ומשביעו ששבועה אחת כוללת כל בעלי חובות. ותקנת אחרונים

וכתבנו קודם ל"ס שרבינו שמשביעין אותו שלא נתן מתנה על מנת להחזיר וכו' למה תקנה שכל כלי להחזיר שיפדענה כשיחזירנה לו ה"ו כלל

וכתבנו קודם ל"ס שרבינו שמשביעין אותו שלא נתן מתנה על מנת להחזיר וכו' למה תקנה שכל כלי להחזיר שיפדענה כשיחזירנה לו ה"ו כלל

רמאי ומאחר שהוחזק זה שהוא במשאו ומתנו והרי הוא אמור שיש לו ממון וטען שאין לו כלום והרי הוא רץ להשבע בתקנה זו שאין ראוי להשביעו אלא אם יש כת ברין לעשותו עד שיפרע בעל חובו או לנדותו עד שיתן יעשה מאחר שהוא אמור שפירעת בעל חוב מצוה. וזו כלל של דבר כל שיעשה הדין מדברים אלו וכוונתו לדרוף הצדק בלבד שנצטוו לדרפו ולא לעבור הרין על אחד מבעלי דינין ה"ו מורשה לעשות ומקבל שכן. והוא שיהיו מעשיו לשם שמים; **ה** מי שנתיחייב בשבועה משנה תורה >מהדורה חדשה< עמוד מס 63 יג (משפטים) משה בן מימון (רמב"ם) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ערוך השלחן צ"ז כ"ו, כ"ז

כ"ז לפי מה שנתבאר כשבא לנבות חובו ולא למשכנו אין בזה כל דיני השבת העכו"ם שנתבאר אלא ב"ד עושין לו סידור וכיצד הוא הסידור אומרים הב"ד להלוה הבא כל המעות וכל המטלטלים שיש לך לב"ד וכן כל קרקעות וכל כלי המלאכה וכל כלי אוכל נפש ולא תניח לך כלום ומה נותנין לו הב"ד מונות לשלשים יום והמוננות יהיה לא כעשיר ולא כעני אלא כבינוני שבעירו ואפילו אכל מקודם כעני נותנין לו עתה כבינוני כיון שהמוננות הוא רק לו לברו ואם אכל תחלה כעשיר נותנין לו גם עתה כעשיר [כנ"ל ממכונות ס"ז:] ואינו דומה לבגר שיתבאר מפני שצער המזון מרובה משל בגר ובגרים נותנין לו על י"ב חודש כראוי לו ואפילו לבש מקודם בגדי משי או מצנפת זהובה או שארי דברים יקרים שאין דרך רוב אנשים בכך מעבירין אותם ממנו ונותנים לו בגדים בינונים ונותנים לו מיטה לישב עליה ולפי מנהג זמנינו נותנים לו כסא ושולחן ומיטה לישון וכרים וכסתות ומצעות כפי ערכו ואם מקודם היה עני ולא הורגל בבדים וכסתות ומצעות נותנים לו מיטה ומפץ לישון עניו וכל אלו הרבנים הן מונות הן בגדים אין נותנין רק לו לברו ולא לאשתו ובניו אע"פ שהם קטנים שחייב במוננותיהם דאין חייב עד המלוה לזון אותם והרי הם ככל עניי ישראל ומה שנותנים לו לעצמו הוא גזירת התורה דילפינן מערכין דכתיב שם ואם סך הוא מערכך והעמירו לפני הבהן וגו' והאי מערכך מיותר וקבלו חז"ל דה"פ דאם אין לו כלום לברו הערך שחייב תהן לו מהערך להחיות נפשו כמו שנתבאר וכתוב הוא למעוטי אשתו וורעו [ערכין ס"ז] ונותנים לו סנדליו ותפיליו אבל ספרים נוסלים ממנו אפילו ס"ת ואפילו הוא ת"ח שתורתו אומנתו שגם הם בכלל נכסים שבע"ח גובה מהם אבל תפילין הוה מצוה דגופו ואסור לו להיות בלא תפילין וגם המלית אין נוסלין ממנו [כ"ל] ומקומות בהכ"ג הם כשארי נכסים ומזכרים אותן לפרעון חובות מיהו אם יהיה לו בזיון גדול כאשר יסור ממקומו שבבהכ"ג יראה לי דאין לכופו למכור אותו וה"ה כל כי האי גונא שהבזיון יוגדל מאד אין לכופו למכור ובתים וקרקעות אפילו בית שדר בו וקרקע שעובד בה מזכירין אותם לפריעת חוב :

כ"ח זה שנתבאר שאין לאשתו מונות אין צריך לומר שאין קוצבין לה מונות על להבא אלא אפילו תפסה מונות על להבא מנכסי בעלה כגון שהלך בעלה למרחקים ותפסה מנכסיו שתזון מהם עד להבא [ס"ז] מוציאין מידה ונותנים למלוה שאין לאשה מונות לא ממקרקעי ולא ממטלטלי עד שיפרע לבעלי חובותיו אפילו היא היתה קודמת ואפילו למאי דקיי"ל דמן התורה חייב במוננות אשתו מ"ס אין ביכולתו ליתן לה מונות רק כשיש לו ולא שם אחרים ואפילו הלך בעלה לסדה"י ולותה בשטר ואכלה אע"פ שקדמה הלוואת מונותיה להלוואתו של בעל השטר אין הלוואת המונות נגבית עד שיפרע בעל השטר תחלה דאף שלותה בשטר לא עדיף המסיה שלה מהיא עצמה והיא אין לה על בעלה דין סלוא בשטר רק דין סלוא ע"פ וההלוואה בשטר קודם לנבות במקרקעי ממונותיה דמפני תקון העולם אין מוציאין למוננות ממשועבדים ושטר ה"ל כמשועבדים [וא"ת] אבל במטלטלין יד שני החובות שוין ויחלקו כי אין במטלטלין דין קדימה כמו שיתבאר בס"י ק"ד וכן אם המלוה היא בע"פ והיא לותה לצורך מונותיה בע"פ או בשטר איזה מהם שיבא לנבות תחלה הוא קודם ואם באו שניהם כאחד חולקים ולפי מה שיתבאר שם דמלוה ע"פ מוקדמת קודם למאוחרת א"כ מי שדא מוקדם קודם לנבות במקרקעי ובמטלטלין חולקין וממעות נדוניתה יכולה לעכב למוננות אף להבא ולזמן מרובה :

כ"ט כתב רבינו הר"ם א היה חייב לכותי ותבעוהו בדיניהם ובאת האשה עם כתובתה וסלקו את הבע"ח מפני האשה כי כן היא בדיניהם להנבות לאשה נדוניתה תחלה ובא אח"כ מלוה ישראל לתבוע חובו ולהוציא מיד האשה מה שגבתה בדיניהם הדין עם המלוה דהרי הכתובה והגדוניה לא ניתנו לנבות מחיים כמ"ש באהע"ז ס"י נ"ג עכ"ל ויש מי שאומר דזהו דווקא אם חוב הישראל קדים לחוב הבותי ואם היו באים שניהם לב"ד היו מנבין להישראל קודם ולכן מוציא מיד האשה כיון שבריינינו הוא קודם להכותי והאשה אבל אם חוב הבותי קדים לחוב הישראל אין הישראל מוציא מהאשה דהא אף אם היו באים מקודם לב"ד היו מנבין להכותי קודם ולא הפסיד הישראל במה שהגבו להאשה [וא"ת] וכן עיקר וכן אם בריני ישראל היו חולקים הישראל והכותי גובה מהאשה מחצה [כ"ל] :

אין

כ"ז היה אומן נותנין לו שני כלי אומנות מכל מין ומין כגון שהיה דרש נותנין לו שני מעצדין ושתי מניחות היה לו מין אחד מרובה וממין אחד אין לו רק כלי ארת נותנים לו שנים מן המרובה והאחת שיש לו מהמין האחר ואין משלימין לו להמנע מהמרובה אע"פ שבעת שהיה לו מן המרובה הרבה והיה משאילין לאומן אחר והיה שואל ממנו הנחסר לו ועתה לא יהיה לו מה להשאל ולא ישאלו גם לו מ"ס אין מסיפין לו ממה שאין לו אבל אם היה איכר או חמר אין